

О. В. Барановська

Кукшин

КУКШИН - село Ніжинського району Чернігівської області. Кукшин. сільс. раді підпорядк. с. Зруб. Знаходиться за 90 км від обл. центру, за 30 км від райцентру, за 18 км від залізнич. ст. Вертіївка та за 2 км від автошляху Київ-Москва. На Зх. і на Пн. від К. - значні ліс. масиви, на Сх. - урочище Смолянка, яке складається з низки зрошув. каналів. Пл. 2,96 км². За переписом насел. 2001, у К. проживали 949, у Зрубіві - 157 осіб; станом на 2015 у К. - 593, у Зрубіві - 75 осіб; переважно українці. За 2,3 км на Сх. від пн. околиць села виявлено поселення Орлове (1 тис. до н. е.), за 1,3 км на Пн. Зх. від пн. околиць - поселення Кукшин-1 (2-1 тис. до н. е.). Вперше згадується у писем. джерелах 1624. За нар. переказами, назва походить від першого поселенця коваля Кукши. Від серед. 14 ст. довколишні землі перебували у межах Великого князівства Литовського, після Деулін. перемир'я (побл. Москви) 1618 увійшли до Польщі. Жит. брали участь у повстаннях І. Балиловця (1631), Павлюка (П. Бута; 1637), Острияниці (Я. Остриянина; 1638), Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, боях зі швед. військами (1708). За Андрусів. перемир'ям 1667 К. залишився у межах Росії. 1648-1781 - село Ніжин. полку (1648-54 та 1716-82 - 2-ї Ніжин. сотні); 1781-1923 - Ніжин. пов.; 1781-97 - Черніг. намісництва; 1797-1802 - Малорос., 1802-1925 - Черніг. губ. 1866 мешкали 1286 осіб, було 224 двори, 1897 - відповідно 2242 і 330. У 1888 зведено дерев'яну Троїц. церкву (не збереглася). Під час воєн. дій наприкінці 1910-х рр. влада неодноразово змінювалася, у січні 1919 остаточно встановлено більшовицьку. У листопаді 1919 тут відбувся бій між більшов. дивізією та денікінцями. 1923-30 - у складі Ніжин. округи; від 1923 - Ніжин. р-ну; від 1932 - Черніг. обл. Кукшинці чинили зброй. опір проведенню насильниц. колективізації. Згодом потерпали від голодомору 1932-33 (кількість встановлених жертв - 21), зазнали сталін. репресій. Від вересня 1941 до вересня 1943 - під нім.-фашист. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни загинули 303 жит. У рад. період працювали радгосп «Дружба народів» (одне з 4-х госп-в у СРСР, що вирощувало

насіння ніжин. огірків, єдине з вирощування насіння чорної редьки), комплекс із відгодівлі великої рогатої худоби з консерв. цехом. 1988 проживали 1260 осіб. Нині у К. – заг.-осв. школа, Будинок культури, фельдшер.-акушер. пункт. На тер. Ніжинщини здобув популярність жін. вокал. ансамбль «Калинка». Встановлено обеліск воїнам-землякам, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців – математик *О. Мазко*, різьбяр [Г. Василенко](#).

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Барановська О. В., Смаль І. В. та ін. Ніжинщина: Навч. посіб. Ніжин, 2004.

Бібліографічний опис:

Кукшин / О. В. Барановська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51158>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).